

Dosarul nr. 3ra-1367/22
2-19112964-01-3ra-29122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. Gr. Cazacu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan)

DECIZIE

29 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursurile depuse de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii
Publice”, Ecaterina Umanet și Viorel Ghimp,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă
de Svetlana Baranov, Ion Graur, Natalia Bîzgu, Gheorghii Botezat, Liliana Josan
împotriva Oficiului Teritorial Chișinău al Întreprinderii de Stat „Cadastru” cu privire
la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind
înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil,
împotriva deciziei din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 19 decembrie 2011, Svetlana Baranov, Ion Graur, Natalia Bîzgu, Gheorghii
Botezat, Liliana Josan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Oficiului
Teritorial Chișinău al ÎS Cadastru cu privire la anularea actului administrativ și
obligarea emiterii actului administrativ privind înregistrarea dreptului de proprietate
asupra bunului imobil.

În motivarea acțiunii, reclamanții au indicat că, la 26 august 2011, au depus
cerere la Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău, filiala Întreprinderea de Stat
„Cadastru” privind înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, si
anume: - construcția hidrotehnică (baraj de protecție a iazului), situat în satul
Colonița, mun. Chișinău.

La cerere au fost anexate documentele corespunzătoare: certificate de
proprietate privată din 21 martie 2011, 31 mai 2011, 31 mai 2011, 31 mai 2011, 31
mai 2011 pe numele fiecăruia din reclamanți, extrasele din procesele-verbale din 10
septembrie 2007 și procesul-verbal al ședinței comisiei de departajare a averii din
10 martie 2008, act de transmitere - primire din 10 martie 2008, planul cadastral,
dosarul tehnic.

Reclamanții au menționat că, în anul 1999 a fost supus privatizării patrimoniul Asociației Gospodărești Țărănești „Colonița”. Astfel, la 6 aprilie 1999, Agenția Teritorială Chișinău a Departamentului de Privatizare le-a eliberat certificatele de proprietate asupra cotelor-valorice deținute din patrimoniul Asociației Gospodărești Țărănești „Colonița”.

Ulterior, în anul 2007, s-a constituit comisia de partajare a patrimoniului Asociației Gospodărești Țărănești „Colonița”, astfel, conform procesului-verbal al ședinței comisiei nominalizate din 10 martie 2008, grupului din 5 persoane Svetlana Baranov, Ion Graur, Natalia Bîzgu, Gheorghii Botezat, Liliana Josan li s-a atribuit construcția hidrotehnică (baraj de protecție a iazului), în valoare nominativă de 30747 lei.

La 2 iunie 2009, s-a petrecut adunarea generală a deținătorilor de cotă valorică din patrimoniul fostei Asociației Gospodărești Țărănești „Colonița” atribuită în cadrul privatizării patrimoniului. Astfel, la respectiva adunare a fost aprobat procesul-verbal al ședinței comisiei de partajare a patrimoniului întreprinderii agricole AGȚ „Colonița” din data de 10 martie 2008.

Iar, prin decizia nr.2/3 din 16 martie 2011 a Consiliului sătesc Colonița, s-a aprobat împărțirea cotelor-părți fiecărui deținător, conform coeficientului personal, fiind stabilită cota-parte din imobilul nominalizat în procente pentru fiecare proprietar de cotă-valorică.

Reclamanții au mai indicat că, prin decizia din 7 septembrie 2011 a Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău al Întreprinderii de Stat „Cadastru” s-a refuzat înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil nominalizat, conform cotelor-părți pe care le dețin.

În calitate de temeii de drept al refuzului au fost invocate prevederile art. 33 alin. (1) lit. b) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr.1543 din 25 februarie 1998, indicându-se că conținutul documentelor prezentate nu corespunde cerințelor legislației, iar în calitate de temeii de fapt a fost invocat că solicitanții nu au prezentat certificate de proprietate privată semnate de directorul Agenției teritoriale a Departamentului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat și anexa la certificat, cu consemnarea datelor despre patrimoniul atribuit în natură, cu determinarea cotelor-părți din imobilul solicitat spre înregistrare.

De asemenea, registratorul a reținut că în situația în care în anexă nu este specificată cota-parte din imobil, după data de 31 martie 2006 este de competența secretarului primăriei perfectarea certificatului de proprietate, conform modelului aprobat de Ministerul economiei și comerțului prin ordinul nr. 29 din 19 aprilie 2006.

Reclamanții au mai indicat că, în scopul respectării prevederilor art. 14 al Legii contenciosului administrativ, au depus cerere prealabilă organului ierarhic superior Întreprinderii de Stat „Cadastru” împotriva deciziei din 7 septembrie 2011 a Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău.

Prin decizia nr. B-614/Col-613/11-105 din 5 decembrie 2011, Întreprinderea de Stat „Cadastru” a completat decizia din 7 septembrie 2011 a Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău, calificând ca fiind justificat refuzul înregistrării dreptului de proprietate asupra imobilului menționat, invocând aceleași temeii de drept.

Reclamanții au solicitat anularea deciziei din 7 septembrie 2011 a Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău și a deciziei nr. B-614/Col-613/11-105 din 5 decembrie 2011 a Întreprinderii de Stat „Cadastru”, obligarea Oficiului Teritorial Cadastral

Chișinău al Întreprinderii de Stat „Cadastru” de a înregistra, prin efectuarea înscrisurilor în Registrul bunurilor imobile, a dreptului de proprietate a Svetlanei Baranov, Nataliei Bîzgu, Lilianeii Josan, lui Ion Graur și lui Gheorghii Botezat asupra bunului imobil, și anume, a construcției hidrotehnice (baraj de protecție a iazului), cu nr. cadastral *****.

Prin hotărârea din 23 februarie 2012 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de chemare în judecată (f. d. 62, vol. I).

La 8 septembrie 2016, Viorel Ghimp a depus cerere de revizuire împotriva hotărârii din 23 februarie 2012 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 70, vol. I).

Prin încheierea din 15 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de revizuire a lui Viorel Ghimp, casată hotărârea din 23 februarie 2012 a Curții de Apel Chișinău, cu examinarea cauzei în fond conform competenței (f. d.123, vol. I)

Prin hotărârea din 8 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a admis cererea de chemare în judecată. S-a anulat decizia din 7 septembrie 2011 a Oficiului Teritorial Cadastral Chișinău și decizia nr. B-614/Col-613/11-105 din 5 decembrie 2011 a Întreprinderii de Stat „Cadastru”. S-a obligat Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” să înregistreze dreptul de proprietate a Svetlanei Baranov, Nataliei Bîzgu, Lilianeii Josan, lui Ion Graur și lui Gheorghii Botezat asupra construcției hidrotehnice: baraj de protecție a iazului, cu nr. cadastral ***** (f. d.168, vol. I).

Prin decizia din 24 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul depus de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, s-a casat hotărârea din 8 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, cu remiterea pricinii spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată (f. d. 35-44, vol. II).

Prin încheierea protocolară din 11 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, în proces, în calitate de terți au fost atrași Cristea Negură și Valentina Negură (f. d. 63, vol. II).

Prin încheierea din 4 aprilie 2019 a Președintelui Judecătoriei Chișinău, cauza a fost redistribuită după competență (f. d. 141, vol. II).

Prin încheierea protocolară din 6 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis cererea lui Ștefan Baranov de intervenire în proces, ultimul fiind atras în proces în calitate de terț (f.d. 13, vol. III).

Prin hotărârea din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis cererea de chemare în judecată. S-au anulat decizia din 7 septembrie 2011 a Oficiului teritorial Cadastral Chișinău și decizia nr. B-614/Col-613/11-105 din 5 decembrie 2011 a Întreprinderii de Stat „Cadastru”. S-a obligat Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” de a înregistra dreptul de proprietate a Svetlanei Baranov, Nataliei Bîzgu, Lilianeii Josan, lui Ion Graur și lui Gheorghii Botezat asupra construcției hidrotehnice: baraj de protecție a iazului, cu nr. cadastral *****. În partea dată hotărârea judecătorească a fost lăsată fără executare (f. d. 36-46, vol. III).

La 23 ianuarie 2020, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” a depus apel nemotivat, la 28 februarie 2022, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, a depus motivarea acestuia împotriva hotărârii din 27 mai 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea integrală a

hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă.

La 24 ianuarie 2020, Viorel Ghimp a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 27 mai 2020 a Judecătorei a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă.

Prin încheierea din 21 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a declarat inadmisibil apelul depus de Ghimp Viorel, pe motivul omiterii termenului de depunere a apelului motivat (f. d.107-108, vol. III).

Prin încheierea din 3 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a declarat inadmisibilă cererea de alăturarea lui Viorel Ghimp la cererea de apel depusă de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” (f. d.157-159, vol. III).

Prin încheierea din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea depusă de Veaceslav Ciurea și Tudor Ababii cu privire la atragerea acestora în calitate de terți (f.d. 44-49, vol. IV).

Prin decizia din 18 mai 2022 a Curții Supreme de Justiție, s-a respins recursul depus de Veaceslav Ciurea și Tudor Ababii, reprezentat de avocatul Sorin Corceac și s-a menținut încheierea din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 94-101, vol. IV).

Prin decizia din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel depusă de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” și s-a menținut hotărârea din 26 decembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

La 21 septembrie 2022, Viorel Ghimp a depus recurs nemotivat, care ulterior la 22 decembrie 2022, a fost completat cu motivare împotriva deciziei din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea actelor judecătorești ierarhic inferioare, emiterea unei decizii cu privire la respingerea cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că concluziile instanțelor ierarhic inferioare sunt bazate pe acte, ce sunt lovite de nulitate absolută. Or, certificatele prezentate de către reclamanti/intimați au fost eliberate în baza proceselor-verbale ale comisiei din 10 martie 2008 privind distribuirea imobilelor, a procesului –verbal al adunării generale a deținătorilor de cote valorice ale Asociației Gospodăriei Țărănești „Colonița” din 2 iunie 2009 (adoptat în baza proceselor-verbale din 10 martie 2008) și a deciziei nr. 2/3 din 16 martie 2011 a Consiliului sătesc, ce au fost anulate de instanțele de judecată.

A mai menționat că instanțele de judecată au neglijat cererea depusă de Umanet Ecaterina cu privire la atragerea acesteia în calitate de persoană terță pe cauză și nu au examinat-o. Or, această inacțiune denotă caracterul vădit arbitrar al procedurilor realizate de instanța de apel și neglijarea dispozițiilor legale pertinente, inclusiv ale art. 205 din Codul administrativ.

La 6 octombrie 2022, Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” a depus recurs nemotivat, care ulterior la 27 decembrie 2022, a fost completat cu motivare împotriva deciziei din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea actelor judecătorești ierarhic inferioare, emiterea unei decizii cu privire la respingerea cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului, recurentul a indicat că, la examinarea litigiului, atât instanța de fond, cât și cea de apel, au apreciat greșit probele și înscrisurile

administrare la caz, fapt ce a condus la aplicarea eronată a normelor de drept material și în consecință au adoptat hotărâri neîntemeiate și ilegale.

A susținut că, faptul necoresponderii cerințelor legale a documentelor anexate la cererile de înregistrare, și anume a proceselor – verbale ale ședinței comisiei de partajare a averii din 10 martie 2008 și din 7 august 2007, deciziei nr. 2/3 din 16 martie 2011 a Consiliului sătesc Colonița și a anexelor acesteia, respectiv, certificatelor de proprietate privată din anul 2011 emise în baza Deciziei Consiliului sătesc Colonița, este constatată prin decizia din 8 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, care deși are caracter obligatoriu pentru instanța de judecată la examinarea prezentei spețe, nejustificat a fost lăsată fără apreciere, contrar prevederilor art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Astfel, recurentul a menționat că deși Curtea Supremă de Justiție constată nulitatea procesului verbal din 7 august 2007 al Adunării Generale a reprezentanților și cotașilor deținători de cota de avere din patrimoniul fostei Asociației Gospodărești Țărănești „Colonița” și a procesului-verbal al ședinței comisiei de departajare a averii din 10 martie 2008, atât prima instanță, cât și Curtea de Apel Chișinău se axează ilegal și neîntemeiat pe aceste procese verbale, (fila 16 ultimul aliniat) calificându-le ca fiind documente doveditoare de drept de proprietate pentru grupul Ștefan Baranov și Chiril Umanet.

Ca urmare celor menționate se desprinde cert și clar că instanța de fond și cea de apel nu au dat aprecierea cuvenită efectului pozitiv al puterii lucrului judecat, ca mijloc de probă de natură să demonstreze în fața instanței constatări ale unor raporturi juridice făcute cu ocazia judecării anterioare și care nu pot fi ignorate și se impun la speța supusă examinării, deoarece actele doveditoare de drept, menționate mai sus, prezentate registratorului spre înregistrare au fost anulate, ceea ce ușurează sarcina probațiunii, aducând în fața instanței constatări ale unor raporturi juridice făcute cu ocazia judecării anterioare și care nu pot fi ignorate.

În această ordine de idei cu certitudine se constată că reclamantii/intimați nu dețin documente confirmative de drept de proprietate asupra construcției hidrotehnice cu număr cadastral *****, odată ce acestea sunt anulate prin acte judecătorești irevocabile. Respectiv, dacă dețin certificatele de proprietate din anul 1999 în care nu este specificată cota – parte din imobil, de competența secretarului primăriei este perfectarea și eliberarea certificatului de proprietate, conform modelului aprobat prin ordinul nr. 29 din 19 aprilie 2006, însă stabilirea acestei cote - părți se va efectua obligatoriu în conformitate cu informația din procesele – verbale nr. 4, 4a-6 din 15 iunie 1999 și din 11 iulie 2000. Mai mult ca atât, reclamanta/intimată Svetlana Baranov a confirmat, în cadrul dezbaterilor judiciare, că nu deține certificat de proprietate din anul 1999.

În opinia recurentului, instanțele de judecată ierarhic inferioare ilegal și neîntemeiat, în lipsa documentelor doveditoare de drept, prevăzute de art. 28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998, au dispus obligarea Agenției Servicii Publice de a înregistra dreptul de proprietate al Svetlanei Baranov, Lilianeii Josan, Nataliei Bîzgu, lui Ion Graur și Gheorghii Botezat, asupra construcției hidrotehnice, baraj de protecție a iazului, identificată cu număr cadastral *****.

La 11 octombrie 2022, Ecaterina Umanet a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea actelor judecătorești ierarhic inferioare și atragerea recurenteii în calitate de persoană terță.

În motivarea recursului, recurenta a invocat că instanța de apel nu a examinat cererea cu privire la atragerea sa în calitate de persoană terță pe cauză, astfel fiind ignorate dispozițiile art. 205 din Codul administrativ. Or, prin neatragerea recurteii în calitate de terță persoană, i s-a încălcat dreptul la apărare și acces la justiție, ce sunt garantate de art. 20 din Constituție și art. 39 al Codului administrativ, precum și dreptul la un proces echitabil și la un remediu efectiv garantate de art. 6 și art. 13 ale Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că prezentul litigiu a fost soluționat inclusiv în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Codul administrativ a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod, Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 a fost abrogată.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecării în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul derulării procedurii administrative, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019).

Or, în speță procedura administrativă a fost inițiată la 19 decembrie 2011 și se referă la o activitate administrativă inițiată până la 1 aprilie 2019, aspect care determină, că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 13 septembrie 2022, dispozitivul deciziei fiind notificat lui Viorel Ghimp la 3 octombrie 2022. Însă date privind notificarea dispozitivului deciziei Întreprinderii Publice „Agenția Servicii Publice” lipsesc .

Totodată, decizia motivată din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată Întreprinderii Publice „Agenția Servicii Publice” – 30 noiembrie 2022, lui Viorel Ghimp – 30 noiembrie 2022, fapt confirmat prin avizele poștale.

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ conchide că recurenții Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” și Viorel Ghimp s-au conformat prevederilor legale și au depus recursurile în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

La 4 ianuarie 2023, prin intermediul poștei electronice, în adresa intimaților a fost expediată copia recursurilor depuse de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice”, Viorel Ghimp și Ecaterina Umanet cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Prin referința din 31 ianuarie 2023, Viorel Ghimp a invocat că recursul depus de Ecaterina Umanet este întemeiat, iar decizia din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău este una ilegală și nefondată, deoarece instanța ierarhic inferioară a admis o încălcare gravă a exigențelor legale la examinarea cauzei în ordine de apel, nu a pus în discuție, nu a examinat și nu s-a pronunțat asupra cererii depuse de recurentă. În opinia lui Viorel Ghimp, recursul urmează a fi admis.

Prin referința din 22 februarie 2023, Cristea Negură, reprezentat de avocatul Dorian Pânzaru, a menționat că instanțele ierarhic inferioare au statuat just că decizia din 7 septembrie 2011 a registratorului Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău, filiala Întreprinderea de Stat „Cadastru” și decizia nr. b-614/Col-613/11-105 din 5 decembrie 2011 a Întreprinderii de Stat „Cadastru” sunt neîntemeiate, iar în consecință întemeiat au obligat Instituția Publică „Agenția Servicii Publice” să înregistreze dreptul de proprietate a Svetlanei Baranov, Nataliei Bîzgu, Lilianei Josan și lui Ion Graur, Gheorghii Botezat asupra construcției hidrotehnice: baraj de protecție a iazului cu nr. cadastral *****.

Până la examinarea recursurilor, intimații Svetlana Baranov, Ion Graur, Natalia Bîzgu, Gheorghe Botezat și Liliana Josan nu și-au valorificat drepturile sale procedurale și nu au depus referință la recursurile depuse de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice”, Viorel Ghimp și Ecaterina Umanet.

Prin încheierea din 15 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursurile depuse de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice”, Viorel Ghimp și Ecaterina Umanet au fost numite spre examinare în complet de 5 judecători.

Inițial, referitor la recursul depus de Viorel Ghimp, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, conchide că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 246, alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Relevante la acest segment sunt dispozițiile art. 195 din Codul administrativ, care statuează că procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Astfel, având în vedere dispozițiile art. 195 din Codul administrativ coroborate cu prevederile art. 429 alin. (5) din Codul de procedură civilă, se reține că nu pot fi atacate cu recurs hotărârile în a căror privință persoanele indicate la art. 430 nu au folosit calea apelului prevăzută de lege. Persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația, în partea care se referă la înrăutățirea situației.

În temeiul art. 430 din Codul de procedură civilă, sunt în drept să declare recurs părțile și alți participanți la proces; martorul, expertul, specialistul, interpretul și reprezentantul, cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

Din recursul depus la 24 ianuarie 2020 se denotă că Viorel Ghimp își manifestă dezacordul cu decizia instanței de apel, prin care a fost respins apelul depus de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” și s-a menținut hotărârea din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Totodată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că Viorel Ghimp nu și-a exercitat dreptul de apel în privința hotărârii din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Or, apelul nemotivat depus de Viorel Ghimp împotriva hotărârii instanței de fond a fost declarat inadmisibil prin încheierea din 21 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, aceasta nefiind contestată.

În circumstanțele descrise, se conchide că Viorel Ghimp, contrar prevederilor art. 231 alin. (1) din Codul administrativ în coroborare cu art. 429 alin. (5) din Codul de procedură civilă, a depus recurs fără a folosi calea de apel, ceea ce este inadmisibil din moment ce legea prevede această cale de atac.

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că Viorel Ghimp fiind familiarizat cu cererea de chemare în judecată și cunoscând faptul punerii pe rol a prezentei cauze și examinării acesteia, urma să se folosească cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Bună-credință prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să se intereseze de soarta dosarelor despre care cunosc cu certitudine că se află pe rolul instanței cu participarea lor și să respecte termenele prevăzute de lege.

Or, în conformitate cu art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

În acest context, completul reține că o asemenea soluție este compatibilă cu standardele Curții Europene a Drepturilor Omului, care a relatat în practica sa constantă faptul că, dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut (cauza *Golder vs the United Kingdom* §-36 din 21 februarie 1975), ci unul care poate implica anumite limitări din partea statelor contractante (*Ashingdane vs the United Kingdom*, 28 mai 1985). De asemenea, Curtea Europeană a subliniat că dispozițiile legale referitoare la formalitățile și limitele de timp care trebuie îndeplinite pentru a introduce o acțiune sunt menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice (*Gheorghită v. Republica Moldova*, 2 iulie 2019, § 27).

Ținând cont de cele relatate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Viorel Ghimp inadmisibil.

Ce ține de recursul depus de Ecaterina Umanet, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul urmează să fie declarat inadmisibil, din motivele ce succed

În corespundere cu dispozițiile art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special când: a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs; b) recursul este depus în mod repetat; c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită; d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1); e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2); f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească, în condițiile Codului administrativ, exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Relevante la acest segment sunt dispozițiile art. 195 din Codul administrativ, care statuează că procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Astfel, având în vedere dispozițiile art. 195 din Codul administrativ coroborate cu prevederile art. 430 din Codul de procedură civilă, se notează că sunt în drept să declare recurs părțile și alți participanți la proces; martorul, expertul, specialistul, interpretul și reprezentantul, cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

În temeiul art. 203 din Codul administrativ, participanți la proces sunt: a) părțile; b) persoanele atrase în proces de instanța de judecată; c) alți subiecți investiți de lege cu drept de sesizare.

Reținând prevederile legale sus relatate, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că Ecaterina Umanet nu întrunește niciuna din calitățile procesuale specificate la art. 430 din Codul de procedură civilă în coroborare cu art. 203 din Codul administrativ și respectiv, nu este în drept să declare recurs.

Din considerentele menționate, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Ecaterina Umanet ca inadmisibil.

Cât privește recursul depus de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” se menționează că la etapa examinării procedurii de admisibilitate a acestuia, prin

prisma art. 246 din Codul administrativ, instanța de recurs a verificat dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecătii este formulată de persoanele îndreptățite, dacă aceasta nu au fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarat în termen.

În continuare, studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ lărgit al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a restitui cauza la o nouă rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, din considerentele ce urmează

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Din interpretarea art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, rezultă că pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în temeiul prevederilor art. 22 și art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanță de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal administrate, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Iar, conform art. 194 alin. (1) și (2) din același cod, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Astfel, recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține că, la 19 decembrie 2011, Svetlana Baranov, Ion Graur, Natalia Bîzgu, Gheorghii Botezat, Liliana Josan au depus cerere de chemare în judecată împotriva Oficiului Teritorial Chișinău al Întreprinderii de Stat „Cadastru” cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță, prin hotărârea din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a admis cererea de chemare în judecată, a anulat decizia din 7 septembrie 2011 a Oficiului teritorial Cadastral Chișinău și decizia nr. B-614/Col-613/11-105 din 5 decembrie 2011 a Întreprinderii de Stat „Cadastru” și a obligat Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” de a înregistra dreptul de proprietate a Svetlanei Baranov, Nataliei Bîzgu, Lilianei Josan, lui Ion Graur și lui Gheorghii Botezat asupra construcției hidrotehnice: baraj de protecție a iazului, cu nr. cadastral *****. În partea dată hotărârea judecătorească a fost lăsată fără executare (f. d. 36-46, vol. III).

Judecând apelul depus de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice”, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea din 26 decembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată însă că la judecarea cererii de apel depusă de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice”, instanța de apel a admis încălcarea normelor de drept procedural, fapt ce dictează casarea deciziei instanței de apel.

În acest sens se va nota că ședința de judecată pentru examinarea apelului depus de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” împotriva hotărârii din 26 decembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani a fost fixată de către Curtea de Apel Chișinău pentru data de 13 septembrie 2022, ora 14:30, fapt ce se confirmă prin citația anexată la materialele cauzei (vol. IV, f.d. 106).

La caz, este de menționat și faptul că, la data de 12 septembrie 2022, ora 13:53, Ecaterina Umanet a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere, prin care a solicitat să fie atrasă în calitate de persoană terță în procesul de contencios administrativ intentat la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Baranov, Ion Graur, Natalia Bîzgu, Gheorghii Botezat, Liliana Josan împotriva Oficiului Teritorial Chișinău al Întreprinderii de Stat „Cadastru” (f. d. 202).

Însă din procesul-verbal al ședinței de judecată al instanței de apel din 13 septembrie 2022, anexat la materialele cauzei pe suport de hârtie, rezultă că la rubrica soluționarea cererilor și demersurilor, completul de judecată într-un mod neînțeles, prin prisma prevederilor art. 380 din Codul de procedură civilă, a constatat într-un mod contradictoriu că careva cereri sau demersuri nu sunt și a dispus examinarea cauzei în fond a acțiunii. Or, cererile și demersurile participanților la proces în problema judecării cauzei se soluționează prin încheiere judecătorească, însă la materialele cauzei nu este anexat un careva act judecătoresc, care ar confirma că cererea în cauză a fost examinată.

În consecință, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a respectat prevederile art. 216 alin. (1) coroborat cu art. 205 alin. (1) din Codul administrativ și a omis să examineze și să se expună asupra cererii Ecaterinei Umanet cu privire la atragerea ei în calitate de persoană terță, fapt ce atestă încălcarea normelor de drept procesual la soluționarea litigiului și îngrădirea dreptului Ecaterinei Umanet la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

La aspectul dat Colegiul lărgit învederează că prin prisma art. 205 alin. (5) din Codul administrativ, orice terț atras în proces poate înainta atât cereri procesuale, cât și cereri de alăturare la cererea reclamantului sau pârâtului cu privire la fondul cauzei. Terțul atras în proces poate depune o cerere proprie cu privire la fondul cauzei doar în cazurile prevăzute la alin.(2).

Prin urmare, terților le sunt inerente toate drepturile generale ale unui participant la proces, în concret să ia cunoștință de materialele dosarului, să facă extrase și copii de pe ele, să solicite recuzări, să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în dezbaterile

judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți, să atace actele judiciare și să exercite orice alt drept procedural acordat de legislația procedurală civilă.

Instanța de recurs consideră că neatragerea în proces a tuturor subiecților raportului juridic litigios afectează grav echitabilitatea procesului, deoarece nu se garantează egalitatea părților în drepturile procedurale și disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, procesul fiind astfel lipsit de contradictorialitate.

Cerința procedurilor de contradictorialitate prevăzute de articolul 6 CEDO implică oportunitatea de a cunoaște și a comenta la proces observațiile făcute sau dovezile prezentate de cealaltă parte litigantă. Contradictorialitatea, în esență, presupune că materialul în cauză sau probele sunt puse la dispoziția ambelor părți (Ruiz Mateos c. Spaniei, 23 iunie 1993).

Întru respectarea contradictorialității, procesul judiciar trebuie organizat astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept, care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Astfel, contradictorialitatea impune cerința ca nici o măsură să nu fie ordonată de instanță înainte ca aceasta să fie pusă în discuție contradictorie a părților. Realizarea acestui principiu constă în asigurarea egalității părților în drepturile lor procesuale în fața instanței de judecată, or, părțile au aceeași posibilitate de a-și apăra drepturile și interesele legitime.

Această garanție rezultă și din prevederile art.56 alin.(2) din Codul de procedură civilă, din care rezultă că participanții la proces au aceleași drepturi și obligații procesuale generale.

Cerința „egalității părților” prevede ca fiecare parte implicată să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cazul său, în condiții care să nu o poziționeze într-un dezavantaj substanțial vis-a-vi de partea litigantă adversă (Brandstetter c. Austriei, 28 august 1991).

Egalitatea în fața legii și a justiției, în esență, presupune că Legea e aceeași pentru toți. Respectiv, acest principiu se manifestă inter alia prin faptul că în cadrul pricinilor civile se valorifică același volum de garanții de către toți titularii de drepturi, adică egalității tuturor persoanelor.

Astfel, egalitatea părților denotă capacitatea procedurală egală a litiganților pentru a susține cauza și de obicei se suprapune cu principiul contradictorialității, în ceea ce privește accesul la probe și cunoașterea lor, iar în baza jurisprudenței consecvente a Curții nu este clar dacă aceste principii, de fapt, au o existență independentă unul față de altul (Yvon c. Franței, 24 aprilie 2003, §§ 29-40).

Rezumând dezideratele expuse supra, Colegiul lărgit conchide că instanța de apel nu a asigurat măsuri minime de protecție a unui proces judiciar echitabil, contradictoriu, cu antrenarea în proces a tuturor subiecților participanți la raportul juridic litigios, garantându-le posibilitatea de a se folosi în condiții egale de toate mijloacele procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Această ipoteză profilează ideea că instanțele inferioare au judecat formal cauza, fapt ce constituie o violare a articolului 6 § 1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil.

Având în vedere că instanța de apel a omis să se expună asupra cererilor anexate la materialele cauzei, precum și nu a asigurat un proces judiciar echitabil și contradictoriu, iar acest lucru poate fi rectificat de către instanța abilitată să se pronunțe atât cu privire la chestiuni de fapt, cât și la cele de drept și să reexamineze pe deplin litigiul, Colegiul lărgit consideră necesar de a casa integral decizia din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și să restituie cauza instanței de apel, pentru o nouă judecare în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Conform art. 258 alin.(3) și art. 248 alin.(1) lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Recursurile depuse de Ecaterina Umanet și Viorel Ghimp se declar inadmisibile. Se admite recursul depus de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice”.

Se casează integral decizia din 14 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se restituie cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Baranov, Ion Graur, Natalia Bîzgu, Gheorghii Botezat, Liliana Josan împotriva Oficiului Teritorial Chișinău al Întreprinderii de Stat „Cadastru” cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii actului administrativ privind înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia în partea recursurilor depuse de Ecaterina Umanet și Viorel Ghimp este irevocabilă, iar în partea recursului depus de Întreprinderea Publică „Agenția Servicii Publice” nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu